

umb

UNIVERZITA
MATEJA BELA

V BANSKEJ BYSTRICI

Ján Huňady – Michal Ištók

DAŇOVÝ SYSTEM

 BELIANUM

2020

OBSAH

Obsah	3
Zoznam tabuliek.....	7
Zoznam schém	8
Predslov	9
1. ÚVOD DO DAŇOVEJ TEÓRIE A DAŇOVEJ POLITIKY..	11
1.1 Definícia základných daňových pojmov	11
1.2 Klasifikácia daní.....	16
1.3 Funkcie daní a daňové princípy	22
1.4 Daňová politika a daňové reformy.....	25
1.5 Správa daní.....	30
2. DAŇ Z PRIDANEJ HODNOTY (DPH).....	34
2.1 Úvod do DPH.....	34
2.2 Všeobecné princípy DPH.....	35
2.2.1 Predmet úpravy DPH	35
2.2.2 Územná pôsobnosť Slovenskej republiky.....	36
2.2.3 Zdaniteľná osoba.....	37
2.2.4 Registračná povinnosť	38
2.2.5 Mechanizmus fungovania DPH v tuzemsku.....	40
2.2.6 Vznik daňovej povinnosti	43
2.3 Uplatňovanie DPH - pravidlá EÚ pre uplatnenie DPH..	44
2.3.1 Miesto dodania (zdaniteľného obchodu)	44
2.3.2 Miesto zdaniteľného obchodu pri dodaní tovaru ...	45
2.3.3 Miesto dodania tovaru pri zásielkovom predaji...	45
2.3.4 Miesto dodania služby	46
2.3.5 Intrakomunitárne nadobudnutie a dodanie tovarov..	50
2.3.6 Miesto dodania pri dovoze a vývoze tovaru	52
2.3.7 Základ dane a sadzba dane.....	53
2.3.8 Oslobodenie od dane.....	55

2.3.9	Odpočet dane a vrátenie dane	56
2.4	Správa DPH.....	58
2.4.1	Zdaňovacie obdobie	58
2.4.2	Daňové priznanie	58
2.4.3	Kontrolný výkaz.....	59
2.4.4	Súhrnný výkaz	60
2.4.5	Vedenie záznamov	61
3.	SPOTREBNÉ DANE	63
3.1	Harmonizácia spotrebných daní v EÚ a definovanie spoločných pojmov	64
3.2	Daňové priznanie, splatnosť dane a správa spotrebných daní	69
3.3	Spotrebná daň z alkoholických nápojov	71
3.3.1	Spotrebná daň z liehu.....	73
3.3.2	Spotrebná daň z vína.....	73
3.3.3	Spotrebná daň z piva	74
3.4	Spotrebná daň z tabakových výrobkov	76
3.5	Spotrebná daň z minerálneho oleja	78
3.6	Spotrebná daň z elektriny, uhlia a zo zemného plynu....	81
4.	DAŇ Z PRÍJMOV FYZICKEJ OSOBY.....	84
4.1	Subjekt dane z príjmov fyzickej osoby	85
4.2	Predmet dane z príjmov fyzickej osoby	87
4.2.1	Príjmy zo závislej činnosti	91
4.2.2	Príjmy z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti, z prenájmu a z použitia diela a umeleckého výkonu.....	93
4.2.3	Príjmy z kapitálového majetku	95
4.2.4	Ostatné príjmy.....	96
4.3	Čiastkové základy dane a spoločný základ dane z príjmov fyzickej osoby	97
4.4	Nezdaniteľné časti základu dane.....	102

4.5	Daňová sadzba, výpočet dane a daňový bonus	110
4.5.1	Daňový bonus na vyživované dieťa.....	113
4.5.2	Daňový bonus na zaplatené úroky z hypotekárneho úveru	115
4.6	Preddavky na daň, daňové priznanie, a daňová asignácia.....	117
5.	DAŇ Z PRÍJMOV PRÁVNICKÝCH OSÔB	119
5.1	Všeobecné princípy DPPO.....	119
5.1.1	Subjekt a predmet DPPO	119
5.1.2	Základ dane a sadzba DPPO	123
5.1.3	Daňové priznanie a zdaňovacie obdobie DPPO ..	128
5.1.4	Sadzba DPPO.....	131
5.1.5	Platenie preddavkov DPPO.....	132
5.1.6	Daň vyberaná zrážkou.....	133
5.1.7	Zamedzenie dvojitého zdanenia.....	134
5.1.8	Umorovanie daňovej straty	135
5.2	Vybrané daňové a nedaňové náklady	136
5.2.1	Odpisovanie hmotného majetku	137
5.2.2	Rezervy	139
5.2.3	Opravné položky k pohľadávkam.....	140
5.2.4	Náklady na pracovné a sociálne podmienky a starostlivosť o zdravie zamestnanca a cestovné náhrady.....	142
5.2.5	Členské príspevky, reklama a reprezentačné náklady	143
5.2.6	Manká a škody	144
5.2.7	Motorové vozidlá a pohonné hmoty	145
5.2.8	Vybrané dane.....	145
5.2.9	Daňové náklady uznateľné po úhrade.....	146
5.2.10	Typické príklady nedaňových nákladov	146

6. MAJETKOVÉ DANE A MIESTNE DANE.....	148
6.1 Daň z motorových vozidiel	150
6.2 Daň z nehnuteľností	156
6.3 Ostatné miestne dane.....	166
6.3.1 Daň za psa	167
6.3.2 Daň za ubytovanie.....	167
6.3.3 Daň za užívanie verejného priestranstva.....	168
6.3.4 Daň za predajné automaty	169
6.3.5 Daň za nevýherné hracie prístroje.....	170
6.3.6 Daň za vjazd a zotrvanie motorového vozidla v historickej časti mesta	171
6.3.7 Daň za jadrové zariadenie	171
7. MEDZINÁRODNÉ ASPEKTY ZDANENIA PRÍJMOV	173
7.1 Medzinárodné dvojité zdanenie	173
7.1.1 Zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia	175
7.1.2 Metódy zamedzenia dvojitého zdanenia.....	177
7.1.3 Vybrané smernice EÚ	179
7.1.4 Zdaňovanie aktívnych príjmov	181
7.1.5 Zdaňovanie pasívnych príjmov.....	182
7.2 Metódy a techniky medzinárodnej daňovej optimalizácie	185
7.2.1 Daňovo zvýhodnené lokality	186
7.2.2 Medzinárodná holdingová spoločnosť.....	187
7.2.3 Transferové oceňovanie	191
7.2.4 Pravidlá nízkej kapitalizácie	193
Zoznam bibliografických odkazov.....	194

ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka 1	Zjednodušená štandardizovaná klasifikácia daní podľa OECD.....	21
Tabuľka 2	Fungovanie systému DPH z pohľadu platiteľa DPH.....	40
Tabuľka 3	Fungovanie systému DPH z pohľadu zdaniteľného plnenia (tovar, služby).....	41
Tabuľka 4	Minimálne sadzby vybraných spotrebných daní v rámci EÚ k 1.1.2020.....	65
Tabuľka 5	Sadzby spotrebnej dane stanovené pre jednotlivé druhy motorových olejov	80
Tabuľka 6	Porovnanie uplatnenie preukázateľných a paušálnych výdavkov na príklade.....	101
Tabuľka 7	Nezdaniteľné časti základu dane a ich kalkulácia.....	103
Tabuľka 8	Výpočet nezdaniteľnej časti základu dane na manželku, resp. manžela.....	106
Tabuľka 9	Výpočet zamestnaneckej prémie po splnení stanovených podmienok.....	109
Tabuľka 10	Prehľad daňových sadzieb dane z príjmov fyzických osôb.....	111
Tabuľka 11	Daňové sadzby z motorových vozidiel pre osobné motorové vozidlá	153
Tabuľka 12	Úprava ročnej sadzby podľa doby evidencie motorového vozidla.....	154
Tabuľka 13	Porovnanie sadzieb daní zo stavieb na bývanie, bytov a nebytových priestorov vo vybraných mestách platné pre rok 2020.....	165
Tabuľka 14	Štruktúra ZZDZ podľa modelovej zmluvy OECD	175

ZOZNAM SCHÉM

Schéma 1	Zjednodušená klasifikácia daní v daňovej sústave SR.....	17
Schéma 2	Príklad miesta dodania pri poskytovaní licencií	48
Schéma 3	Trojstranný obchod pri intrakomunitárnom nadobudnutí a dodaní tovaru	52
Schéma 4	Znázornenie výpočtu daňovej povinnosti dane z príjmov FO	112
Schéma 5	Algoritmus výpočtu dane z príjmu právnických osob.....	126
Schéma 6	Výpočet výšky preddavku na daň	133
Schéma 7	Schéma klasickej medzinárodnej holdingovej štruktúry	188

PREDSLOV

Predkladaný učebný text má za cieľ predovšetkým komplexne vysvetliť problematiku daní v kontexte fungovania daňového systému SR. Zámerom publikácie je umožniť najmä študentom ekonomických študijných programov získať ucelené poznatky z tejto oblasti. Predkladaná publikácia by mala hlavne slúžiť ako učebný text pre predmet „Daňový systém“. Zároveň však môže byť nápomocná aj študentom iných predmetov v rámci bakalárskeho aj inžinierskeho stupňa štúdia, ktoré sa čiastočne venujú problematike daní a daňovej politike či už z pohľadu verejných alebo z hľadiska podnikových a osobných financií.

Za daňovníkov môžeme považovať v podstate všetkých potenciálnych čitateľov, keďže každý z nás platí dane, či už tie nepriame pri nákupe tovarov alebo priame dane z príjmov a majetku. Problematika daní je aj z tohto dôvodu zaujímavá nielen pre študentov, ale aj pre odbornú verejnosť a laickú verejnosť. Preto veríme, že okrem študentov bude publikácia prospešná aj pre ostatnú verejnosť a nájde si tak svoje uplatnenie aj v daňovej praxi.

Učebný text obsahuje sedem kapitol, ktoré na seba plynule nadväzujú. Kým, prvá časť publikácie predstavuje úvod do daňovej teórie, daňovej politiky a správy daní, ostatné kapitoly sa následne podrobne venujú jednotlivým daniam v daňovej sústave SR. Pri výklade postupujeme od nepriamych daní (DPH a Spotrebné dane) po priame dane (Dane z príjmov, Majetkové a miestne dane). V poslednej kapitole je pozornosť zameraná výlučne na medzinárodné aspekty zdaňovania, ktoré v súčasnosti v dôsledku globalizácie a integrácie zohrávajú čoraz dôležitejšiu úlohu.

Vzhľadom na prioritné zameranie tejto publikácie sú v nej prezentované najmä základné informácie potrebné pre správne porozumenie fundamentálnych princípov použitých v daňovom systéme a ich následnú praktickú aplikáciu. Na túto publikáciu plánujeme ďalej nadviazať aj zbierkou príkladov, ktoré umožní študentom lepšie prakticky precvičiť získané poznatky.

Napriek tomu, že sme pri spracovaní tejto publikácie vynaložili maximálne úsilie pripraviť pokiaľ možno komplexný,

zrozumiteľný a zaujímavý učebný text, budeme vd'ační za všetky konštruktívne pripomienky a podnety čitateľov. Na tomto mieste by sme tiež chceli poďakovať recenzentom tejto publikácie za ich cenné rady, návrhy a pripomienky, ktoré pomohli zvýšiť kvalitu tejto publikácie.

V Banskej Bystrici 3. Apríla 2020

Autori